

- Ορισμός του εγκλήματος

«Αποκαλούμε έγκλημα κάθε πράξη που τιμωρείται με ποινή και κάνουμε έτσι το έγκλημα αντικείμενο μιας ειδικής επιστήμης, της εγκληματολογίας¹».

Το έγκλημα δεν χαρακτηρίζεται μόνο από την πλειοψηφία των κοινωνιών της μιας ή της άλλης μορφής αλλά παρατηρείται σε όλες τις κοινωνίες σε κάθε μορφή.

- Επίπεδο ανάλυσης της εγκληματικότητας²

- Μικρό επίπεδο** → πρόκειται για το μεγαλύτερο σημείο ανάλυσης και εστιάζει στο ατομικό φαινόμενο, συμπεριλαμβάνοντας επίσης έρευνες κλινικής εγκληματολογίας.
- Μέσο επίπεδο** → μεσαίο σημείο ανάλυσης και εξετάζει το φαινόμενο όποτε είναι ενταγμένο σε ένα ευρύτερο πλαίσιο σε σχέση με το ατομικό.
- Μακρό επίπεδο** → μικρότερο σημείο ανάλυσης αλλά το μεγαλύτερο σημείο συνολικότητας, αφού πρόκειται για τα συνολικά μεγέθη.

- Έρευνες παραγόντων που οδηγούν στη δημιουργία του εγκλήματος

- Βιολογικοί** → Εντάσσονται έρευνες που εξετάζουν τους βιολογικούς παράγοντες ως βασικό παράγοντα της εγκληματογένεσης. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον C. Lombroso, όπου επηρεάστηκε από το γνωστό σύγγραμμα του Δαρβίνου « Προέλευση των ειδών μέσα από φυσική επιλογή », δημοσίευσε ένα σύγγραμμα με τίτλο « Ο εγκληματίας άνθρωπος » και διατύπωσε τη γνώμη με την οποία οι εγκληματίες είναι άτομα τα οποία όλη τη διάρκεια εξέλιξης ενόσ ανθρώπου έμειναν σε βιολογικά προγενέστερα στάδια. Εξάλλου είναι ο λόγος που οι εγκληματίες παρουσιάζουν προβλήματα προσαρμογής στην κοινωνία και παραβιάζουν τους νόμους τους οποίους θέσπισαν οι υπόλοιποι “ κανονικοί ” άνθρωποι. Πρόκειται για γεννημένους εγκληματίες, οι οποίοι δε μπορούν να βελτιωθούν άρα και να σωφρονιστούν ή να επανέλθουν στο σώρο της κοινωνίας. Τέλος, οι έρευνες βιολογικών παραγόντων εγκληματογένεσης αναζητούν τον ρόλο της κληρονομικότητας στην εγκληματική συμπεριφορά και διακρίνεται σε 3 είδη.

- ❖ Έρευνες των χρωμοσωμάτων

---

¹ (Χριστίνα Ζαραφωνίτου, σελίδα 32)

² (Χριστίνα Ζαραφωνίτου, σελίδα 59)

- ❖ Έρευνες των δίδυμων
- ❖ Έρευνες των υιοθεσιών

ii. Ψυχολογικοί παράγοντες

Τα άτομα όπου παρουσιάζουν ψυχολογικές ανωμαλίες δε μπορούν να έχουν τον έλεγχο του εαυτού τους άρα ούτε να διαλέξουν μεταξύ σωστής και λάθος επιλογής.

Συχνά αντιμετωπίζουν και πνευματικές δυσκολίες και ολόκληρο καταφυγή των ατόμων στην εγκληματικότητα εξηγείται από τη μεγαλύτερη πιθανότητα ανακάλυψης και σύλληψης τους, λόγω της διανοητικής ή ψυχικής τους κατάστασης.

• Η εγκληματική συμπεριφορά για την κοινωνική και ατομική ψυχολογία

Κοινωνική ψυχολογία → η εγκληματική συμπεριφορά εκφράζει την απουσία κανόνων και μια αρνητική στάση απέναντι στο ευρύτερο κοινωνικό σώμα.

Ατομική ψυχολογία → Το έγκλημα είναι ένα σύμπτωμα προσαρμοστικής ανωμαλίας όπου αυτό προέρχεται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες εκφράζοντας διαταραχές στις διαπροσωπικές σχέσεις και στην αποδοχή του εαυτού μας. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τη φροϋδική άποψη μπορούμε να διακρίνουμε ένα εγκληματία και μη, μέσω της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης.

• Ρόλος της ηλικίας σε σχέση με το έγκλημα

Έρευνες δείχνουν ότι οι ανήλικοι διαφεύγουν δυσκολότερα σε σχέση με την εγκληματικότητα των ενηλίκων. Επίσης,

η νεανική παραβατικότητα δεν επαναλαμβάνεται μετά την ενηλικίωση.

Διατυπώθηκε μάλιστα το συμπέρασμα ότι η πρώιμη εμπλοκή στην εγκληματικότητα δε να αποτελεί δείγμα συνεχούς υποτροπής.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της εγκληματικότητας έχει η διαδικασία της ωρίμανσης της προσωπικότητας.

Διαρκεί συνήθως μια δεκάετία μετά τις πρώτες εκδηλώσεις της και ανεξάρτητα από την οικιακή αέναρξη διακόπτεται πλην κάποιων εξαιρέσεων όπου οι διανοητικές ανωμαλίες διαταράσσουν την ωρίμανση της προσωπικότητας.

Διατυπώθηκε μετά από μελέτες ότη πλειοψηφία των δραστών διέκοψε τη εγκληματική δραστηριότητα στην ηλικία των 25 ετών.³

- **Πρώιμη εγκληματικότητα**

Η πρώιμη εμπλοκή των νέων στην εγκληματικότητα καθώς και η αύξηση της νεανικής παραβατικότητας προκύπτει μέσα από τη δράση κοινωνικών παραγόντων .

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ο ρόλος του οικογενειακού και ευρύτερα κοινωνικού περιβάλλοντος .

- **Στοιχεία « εγκληματικής σταδιοδρομίας »**

- Συμμέτοχη σε εγκληματικές δραστηριότητες
- Συχνότητα με την οποία κάθε δράστης διαπράττει εγκλήματα στο διάστημα μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου .
- Σοβαρότητα των διαπραττόμενων αδικημάτων
- Αρχή , διάρκεια , και τέλος της εγκληματικής περιόδου .

iii .Οικονομικοί παράγοντες

Η εξέταση των οικονομικών παραγόντων αναδεικνύουν την οικονομική κατάσταση ενός εγκληματία καθώς και την κοινωνική του τάξη .

Έρευνες έδειξαν ότη εγκληματικότητα αυξάνεται σε περιόδους οικονομικής άνθησης .

Επίσης ,

διαπιστώνεται ότι οι συλλήψεις των ανηλίκων αυξάνονται όταν τα ποσοστά ανεργίας μεγάλωνουν .Επιπρόσθετα , σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας του Hedland ,

ή ύπαρξη κάποιας οικονομικής κρίσης δεν αποτελεί όμόλογο αύξησης της εγκληματικότητας , αφού διαπιστώθηκε ότι τα αδικήματα αυξήθηκαν σε περιόδους ευημερίας .

Διακρίνεται ότι πολλοί από τους εγκληματίες διέμεναν σε κατοικίες όιοι όιές δεν πληρούσαν το ελάχιστο απαραίτητο για τις καθημερινές τους ανάγκες . Τέλος ,

πολλοί από αυτούς είχαν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και άλλαζαν συνεχώς επαγγελματική απασχόληση .

- **Νεανικές συμμορίες**

Έρευνες των West και Farrington διαπίστωσε⁴ ότι τα περισσότερα αδικήματα είχαν περισσότερους από ένα δράστες .

---

³ (Χριστίνα Ζαραφώνιτου , σελίδα 117)

⁴ (Χριστίνα Ζαραφώνιτου , σελίδα 121)

Οι συνεργοί ήταν συνήθως αγόρια ίδιας ηλικίας όπου μαδοποιούνταν .
Οι συμμορίες αυτές στοχεύουν στην απόκτηση κέρδους ,
εξουσίας και κοινωνικού status μέσα από την παρανομία.

- **Ορόλος της οικογένειας**

Οι διασπασμένες οικογένειες , η έλλειψη οικογενειακής συνοχής ,
η εγκληματικότητα των γονέων απέναντι στα παιδιά τους ,
τους ωθούν σε μεγαλύτερα ποσοστά εγκληματικότητας.⁵

- i. **Διασπασμένες οικογένειες**

Με τον όρο αυτό εννοούμε τις οικογένειες των οποίων η ισορροπία έχει διαταραχθεί λόγω ενός θανάτου , χωρισμού , εγκατάλειψης ή διαζυγίου των γονέων ή λόγω έλλειψης σεωτερικής συνοχής . Εξετάζουμε , επίσης , και το χρόνο στον οποίο πραγματοποιήθηκε η οικογενειακή διάσπαση . Ο συσχετισμός αυτών των οικογενειών με την εγκληματικότητα είναι έντονος . Παρόλ' αυτά , έρευνες έδειξαν ότι τα ποσοστά εγκληματικότητας ήταν μικρότερα στις αποδιοργανωμένες οικογένειες απ' ό,τι στις δυστυχισμένες .

- ii. **Γονική εγκληματικότητα**

Παλαιότερες έρευνες έδειξαν ότι ένα ανήλικος κρίνει περισσότερες πιθανότητες να γίνει παρ' αβίατης ανάλλα μέλη της οικογένειάς του είχαν ήδη ένα ποινικό παρελθόν .

- iii. **Ησχέση των παιδιών με τους γονείς**

Η συναισθηματική διαφορά και η εχθρότητα με την οποία αντιμετωπίζουν οι γονείς τα παιδιά τους δημιουργούν έντονα συναισθήματα αποστέρισης στο παιδί , ικανά να προξενήσουν συμπεριφορές εξέγερσης απέναντι σε κάθε μορφή εξουσίας , κίετσι τελικά να οδηγηθούν στο έγκλημα . Επίσης ,

---

⁵(Χριστίνα Ζαραφώνιτου , σελίδα 128 - 135)

έχει ερευνηθεί και ο ρόλος της ενδοοικογενειακής βίας, όπου η κακοποίηση των παιδιών αυξάνει την πιθανότητα να ξεκινήσουν μια πρώιμη εγκληματική σταδιοδρομία. Έτσι, έχει υποστηριχτεί, ότι ο άτομα τα οποία έχουν υποστεί σωματική κακοποίηση ως παιδιά γίνονται επίσης βίαιοι ως ενήλικοι ενώ όσοι κακοποιήθηκαν σε ξουαλικά παρουνισιά ζουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν δράστες σε ξουαλικών εγκλημάτων.

• Ψυχοπαθολογία και έγκλημα

Με την πάροδο των ετών, η έννοια της «ψυχικής ανωμαλίας» κατέληξε στο να σημαίνει κάτι παθολογικό, να ταυτίζεται με σοβαρές, εξελίξιμες ή όχι, αλλοιώσεις της προσωπικότητας και με χαρακτηριστικές αποκλίσεις. Πιο συγκεκριμένα, για τη σαφή έννοια του περιεχομένου όρου «ψυχικά ανώμαλοι εγκληματίες» ασχολήθηκε η Ευρωπαϊκή Συμβουλευτική Επιτροπή για την πρόληψη του εγκλήματος και τη μεταχείριση των εγκληματιών. Με μια άοριστη διατύπωση, λόγω των νομικών και ιατρικών δυσχερειών του θέματος, η Επιτροπή καθόρισε ως «ψυχικά ανώμαλους» εγκληματίες τους παράφρονες, τους ψυχωτικούς, τους μειωμένης διανοητικής ικανότητας, τους ψυχοπαθείς, τους νευρωτικούς και γενικά όλους εκείνους, που λόγω της πνευματικής τους διαταραχής δεν τους επιβάλουν ποινικές κυρώσεις, αλλά σε ψυχιατρική παρακολούθηση⁶. Στις ψυχικές ανωμαλίες υπόκειται έννοια, που χαρακτηρίζονται από αλλοιώσεις στην προσωπικότητα του ατόμου, περιλαμβάνονται κυρίως οι ψυχώσεις και οι λιγοφρενίες.

• Ψυχώσεις

Είναι λίγες οι περιπτώσεις στις οποίες μια ψύχωση συνέβαλε στην γένεση εγκληματικής πράξης. Το ότι ένας μεγάλος αριθμός ψυχωτικών ατόμων δεν οδηγείται σε παρεκκλίνοσα συμπεριφορά, καταρρίπτει το μύθο που θέλει να αποδίδει την εγκληματική ενεργεία στη ψύχωση. Για τις γεφαλικές βλάβες στην νηπιακή ηλικία, συγκεκριμένα, οι διαταραχές της προσωπικότητας και η εμφάνιση της αντικοινωνικής, παρεκκλίνοσα συμπεριφοράς οφείλονται κατά κύριο λόγο στη λανθασμένη αντίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος απέναντι στα παιδιά αυτά κι όχι στη συγκεκριμένη παθολογική κατάσταση καθαυτή. Αυτό αφορά, βεβαίως, και τις λοιπές ψυχώσεις.

---

⁶ (ΑΝΘΟΖΩΗ ΧΑΙΔΟΥ , σελίδα 70)

Εγκληματογένεση

Τα άτομα που πάσχουν από αυτές συνειδητοποιούν εν μέρει ότι παίζουν έναν περιθωριακό ρόλο και καλλιεργούν συγκρουσιακές καταστάσεις, οι οποίες θα αποφεύγονταν, αν η αντίδραση των ατόμων του περιβάλλοντος τους ήταν διαφορετική.

Κυρίως παρατηρούνται εγκλήματα βίας,

συμπεριλαμβανόμενου και του εμπρησμού και σεξουαλικών εγκλημάτων.

Τα άτομα αυτά παραμελούν τελώς τον εαυτό τους με αποτέλεσμα να οδηγούνται συχνά στην ανεπαιτεία, στην πορνεία, σε μικροαπάτες και ευκαιριακές μικροκλοπές.